

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy órára 1 frt — kr.
 Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő. Ide intézendők a reklamációk is.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben — vidékről pedig a postahivatalok útján.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.
 A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.
 Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál, a szerkesztőségben, valamint Ziehermann H. közvetítő irodájában is.

Név nélkül, vagy bérmentlenül beküldött levelek nem vétetnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adatnak

Bosznia.

Debreczen, márcz. 24.

Boszniában, melyet leginkább magyar fegyverek hódítottak meg a monarchia számára, látszólag csend és nyugalom uralkodik. A hivatalos jelentések ragyogó képet tárnak föl Bosznia haladásáról. A kultúra napról-napra terjed a meghódított tartományban; a jólét növekszik; a birtok-viszonyok szilárdulnak; iskolák, vasutak, na meg kaszárnyák épülnek; a nép meg van elégedve a kormányzattal nem vonakodik a katonai szolgálattól és a mi fő: pontosan fizeti az adót.

Kell-e tehát egyéb annak a bebizonyítására, hogy Bosznia boldog és elégedett? Megszabadult a török iga alól s atyái gondoskodása alá vette az osztrák kormányzat, melynek keze — mint tudvalevő — mindenütt boldogságot teremt. Szinte csodálkozunk rajta, hogy a többi apró balkáni tartományok meg nem irigylik a Bosznia helyzetét s nem vágyódnak arra, hogy az osztrák kormányzat őket is gondviselése alá vegye. De ha Bosznia ily rohamos léptekkel halad ezentúl is a boldogság és felvirágzás útján, akkor bizonyos, hogy az alduinai tartományok előbb-utóbb a kétféjű sas védő szárnyai alá menekülnek.

Akádhatnak azonban a bosnyákok közt olyan izgága emberek is, kik e nagy boldogsággal megelégedve nincsenek. Ezek a bosnyák menekültek, kik az osztrák uralommal még most sincsenek megelégedve, hanem visszavágynak a barbár török uralom alá. A bosnyák menekültek nem felejtik azt el, hogy Ausztria akasztófával kezdte Boszniában a civilizáció terjesztését s hazájukra nézve kevésbé tartják félelmesnek a török, mint az osztrák kormányzatot.

Ezek a bosnyák menekültek — orosz forrás szerint, mely mégis hihető — memorandumot szerkesztettek, melyben leírják az okkupált tartományok mostani szomorú helyzetét és azt kívánják, hogy Ausztria adja vissza e tartományokat — a török szultánnak. Törvénytelennek nevezik az osztrák uralmat Boszniában és Hercegovinában s a török szultánt tartják ma is e tartományok törvényes urának.

E memorandum komoly figyelmeztetés a mellett, hogy Bosznia-Hercegovina közjogi helyzetét végre valahára rendezni kell. Midőn Ausztria e két tartomány megszállására vállalkozott, tette ezt azon ürügy alatt, hogy azokban rendet fog csinálni, de tiszteletben tartja a török szultán jogait.

Nos, Ausztria a mire vállalkozott,

azt megtette, azaz a rendet helyreállította. Miután Törökországban is nyugodt állapotok uralkodnak, a dolog természete szerint Ausztriának most már az lenne a teendője, hogy Boszniát és Hercegovinát a török szultán fenhatósága alá vissza bocsássa.

Bajosan hisszük azonban, hogy erre Ausztria hajlandó lenne, mert temérdek vért és pénzt áldozott e két tartományra; a folytonos anyagi zavarokkal küzdő török szultán pedig képtelen arra, hogy megfelelő kárpótlást nyújtson e két tartomány visszabocsátásáért; elkövetkezett tehát annak az ideje, hogy Bosznia-Hercegovina bekebelezése, vagy visszaadása fölött döntsenek.

Ha Európa kabinetei a bekebelezés mellett döntenek, a mi valószínű, mert legfeljebb Oroszország fogja ellenezni, akkor következik azután az a kérdés, hogy Ausztria és Magyarország miként fognak e két tartomány felett megegyezni?

Ma még e tekintetben semmiféle megállapodás nem jött létre. Boszniát és Hercegovinát katonailag kormányozzák, az alkotmányosság kizárásával. Már pedig politikai abszurdum az, hogy egy alkotmányos monarchiának legyen olyan része, melyben abszolutizmus uralkodik. E tekintet is sürgeti tehát Bosznia-Hercegovina közjogi helyzetének tisztázását.

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

A neveléstudomány kézikönyve.

Irta Felméri Lajos. Második javított kiadás. Budapest, 1890.

A sajtó örvendezve közölte azon nevezetes eseményt, hogy a kolozsvári tudományegyetem hírneves tanárának, Felméri Lajosnak a neveléstudomány kézikönyve — című terjedelmes, 680 lapra menő munkája, rövid idő leforgása alatt, immár második és pedig javított kiadásban jelent meg. Ez a jelenség bizonyára örvendetes esemény a mi irodalmunkban, a hol a tudományos munkáknak még mindig oly szűkkörü a közönségük. A neveléssel szakszerűen foglalkozók előtt oly előnyös nevet vívott ki magának Felméri, a lapokban közzétett neveléstani dolgozatai által, hogy azok rendszeres neveléstani munkája után már régóta vágyódtak s a mint megjelent, megszerzésével nem késlekedtek. Mindazonáltal e műnek ily tömeges fogyasztása csak úgy vált bizonyára lehetségessé, hogy nemcsak a szakszerű, hanem a hivatásszerű nevelők, a szülek is beálltak a fogyasztók

közé. Mondanom sem kell, hogy mennyire kívánatos, hogy az egészséges nevelési elvek minél nagyobb mértékben behatoljanak épen azok közé, a kik a gyermeknek születésétől fogva önállóságra jutásig a leghathatósabb nevelői, vezérlői, utbaigazgatói. A szülek vetik meg a nevelésnek alapját, ők adják meg szívetét, szabják irányzatát, mert ők nemcsak akkor foglalkoznak már gyermekeikkel, a mikor még a szakszerű nevelők, a tanítók nem tehetik rá kezeiket, hanem az iskoláztatás folyamata alatt bekövetkező nevelés is csak akkor lehet valóban hathatós, ha azt a szülei ház egyöntetűleg támogatja. Gondatlan, vagy tévesztett házi nevelés annyira elronthatja a gyermeket, mire iskolába kerül, hogy ott többé megjavítani nem lehet, ha pedig a szülei ház ellenkező hatást gyakorol reá, mint az iskola, felő, hogy mindazt mereven lerontja, a mit talán emez épített. Mind ezeknél fogva mulhatatlanul szükséges, hogy a szülek egészséges nevelési elveknek jussanak birtokába, ha gyermekek jövő sorsa iránt valóban érdeklődnek.

Fájdalom, nálunk a legtöbb szüle azt hiszi, hogy neki a neveléshez semmi köze, hogy az mereven az iskola dolga s az elhibá-

zott nevelésért sohasem magát, hanem mindig az iskolát okolja. Persze jól esik, ha a magunk hibáját más nyakába tolhatjuk, de mit nyerne vele, ezzel a gyermek tönkretett nevelését jóvá nem tették s ha az önvád alól menekülnek is, de azért szerencsétlenné lett gyermekeik sorsának nyomorát szenvedni kénytelenek.

Vagy talán a szülekbe a természet oly nevelési ösztönt oltott, hogy annak alapján, minden tanulás nélkül is, czélszerűen vezethetik gyermekeiket? Az állatnak csakugyan van ily ösztöne, de az ember, midőn esze vezérlésére bizta magát, a természetnek az ösztönben nyilatkozó ajándékáról önként lemondott. Minket nem az ösztön vezet, hanem az ész; mi ennek segítségével kivontuk magunkat a természet hatalma alól: ennelfogva valamint egyéb téren, úgy a nevelésben sem támaszkodhatunk a vak ösztön vezetésére. S ha mégis tennők: úgy járnánk, mint a világtalan, a kit vak vezet: verembe esnénk.

Már az is hiba, hogy az iskola nem készíti elő a leendő szüleket nevelői hivatásukra, ha tehát ezt a hiányt pótolni akarják, ragadjanak meg minden alkalmat, hogy jó könyvek olvasása, tanulmányozása által ezen fogyatko-

Nem oly kérdés ez, melyet tovább halogatni lehetne, mert egy esetleges orosz háboru esetén Bosznia-Hercegovina a zavarok állandó fészke lesz s akkor aztán nagyon megbánhatjuk, hogy az európai kupak-tanács (berlini congressus) engedelmével az occupációba bele mentünk!

A képviselőház közigazgatási bizottságának vasárnap igen érdekes ülése volt, melynek egyfelől különös jelentőséget kölcsönözött Szapary Gyula gróf miniszterelnök és Apponyi Albert gróf beszéde, másfelől Tibád Antalnak Szalavszky államtitkárral és a miniszterelnökkel szemben folytatott éles polemikája. Szalavszky Gyula államtitkár beszédének második részében foglalkozott Tibáddal, teljesen ellentétes álláspontot foglalva el annak módosításával.

Schober Ernő és Pogány Károly elfogadják a javaslatot. Barczay Ödön és Vojnits István a megyei autonómia érdekében szólaltak fel. Szapary Gyula gróf miniszterelnök kijelenti, hogy be fogja terjeszteni a választási bíráskodásról szóló törvényt, de az nem fogja felölelni az összes választási törvények revízióját; lesznek azonban bizonyos dispoziciók a választási visszaélések megakadályozására. Ezzel Tibáddal polemizálva kijelenti, hogy itt nem lehet arról határozni, lehetnek-e a főispánok a főrendiház tagjai, vagy sem? A mi a tisztviselők szolgálati pragmatikáját illeti, annak szükségességét ő is belátja. Azt megígéri, hogy a közigazgatási bíróságról szóló javaslatot idejekorán elkészíti, hogy e javaslattal együtt tárgyalassék. A közigazgatási tanfolyam egyelőre nem létesíthető. A mennyiben a fegyelmi eljárásra, vagy a szolgálati pragmatikára nézve némi rendelkezés szükségese mutatkozik, a gyakorlatibb eljárás szempontjából azt be kellene venni a javaslatba. Hozzájárul ehhez, hogy a hatáskörök szabályozásának kérdésében külön bizottság küldessék ki. Tibád Antal megjegyzi, hogy a kormányt törvény kötelezi arra, hogy a közigazgatási tanfolyamot egy év alatt életbe léptesse. Tisza István Tibáddal polemizál és kijelenti, hogy a főispánok ő sem adja meg a legsemmissítés jogát. Apponyi Albert most a vita végén konstatálhatja, hogy a kormány-part tagjainak nagy része, valamint a miniszterelnök nyilatkozatai a megegyezésre több reményt nyújtanak, mint a vita elején, de azért még fenmaradtak elvi aggodalmak. Ilyen a közigazgatás első fórumának szervezete, melyet önállóan óhajt. Azt már Tibád is helyesli, hogy az önkormányzati

testületek jogai birói oltalomban részesüljenek. Igen merev közte és a kormány között az ellentét a főispán kérdésben. Differencia volt közte és a kormány között a közigazgatási bizottságra vonatkozólag is, a mennyiben ő azt kívánja, hogy csak választott tagokból álljon; de miután a miniszterelnök azt ígérte, hogy a választott tagok száma szaporodni fog, megnyugszik ebben. A mi a kuriai bíráskodást illeti, nem bizhatik a miniszterelnök ígéretében, mert a kuriai bíráskodást a többség már kétszer leszavazta és hol a garancia, hogy azt harmadszor is meg nem teszi. Ha a kormány ragaszkodik fog némely oly részlethez, mint a főispán, vagy a közigazgatási bizottság mai formájában, akkor ez szervezeti tekintetben nem lesz helyes alkotás. Apponyi Albert gróf beszéde nagy hatást tett az egész bizottságra, de alig híhető, hogy a kormány akár a főispán, akár a közigazgatási bizottság kérdésében engedményeket tegyen. Gullner Gyula személyes kérdésben szólalt fel, mire a tárgyalást hétéfőre halasztották.

A közigazgatási bizottság tegnap befejezte a közigazgatási reform általános tárgyalását. A tárgyalást Dárdai Sándor előadó zárbeszéde fejezte be, mely után gróf Tisza Lajos elnök a beadott indítványokra nézve tette föl a kérdéseket. Szederkényi Nándor elhatalasztási indítványa mellőztetve, elfogadtatott a főispáni hatáskör új átdolgozására az albizottság kiküldése; de az albizottság csak akkor küldetik ki, ha a részletes tárgyalás a főispáni szakaszhoz jut. A junctimra vonatkozó indítványra nem történt szavazás, a mi azonban nem áll ellentétben azzal, hogy a bizottság már mint elvi álláspontot foglalja el azt, hogy a javaslat a közigazgatási bíróságról szóló javaslattal együtt lép életbe. A részletes tárgyalás jövő hét esütörtökén, vagyis április 2-án fog megkezdődni. Ezzel a bizottság tagjai egymásnak boldog ünnepléseket kívánva, szétoszlottak.

A 48-as és függetlenségi párt erdélyrészi hívei a Kolozsvárt 1890 augusztus 31-én tartott gyűlésükben határozatilag megállapították, hogy a közszabadság s a nemzeti szellem nevében tiltakoznak a választási rendszeren alapuló megyei, városi és községi önkormányzat eltörlése és csorbítása ellen, továbbá, hogy halaszthatatlannak tartják érintkezést keresni a más pártokon levő municipalístákkal, továbbá, külön e czélból értekezletet hívjanak össze és az ellenállásra szervezetet teremtsenek, mely czélból egy 12 tagú külön bizottságot választanak. Ezen határozat alapján s annak teljesítésére az abban említett bizottságba ugyan azon gyűlésben bevalasztat-

tak, elnökké: gróf Kúin Géza, bizottsági tagokká: Ugron Gábor, Bartha Miklós, dr. Györfly Gyula, Molnár József, gr. Bethlen Bálint, Betegh Ferencz, Barcsay Domokos, báró Szentkereszti Pál, Balla László, Benel Ferencz, Ferenczy Miklós és Ince József, a kik is folyó hó 25-én szerdán délután 4 órakor a kolozsvári »Nemzeti szálloda« emeleti egyik helyiségében megtartandó értekezletre fognak összegyűlni.

BELFÖLD.

A vasárnapi munkaszünet. A vasárnapi munkaszünet most már kétségtelenül július 1-én életbe lép.

Megyék megszűnése. A közigazgatási reformmal kapcsolatban több kisebb megye megszűnik, illetve más megyékkel egyesítetik.

Milleniumi világiállítás. A millennium megünneplése alkalmából Budapesten rendezendő világiállítás ismert tervezetének megbeszélése és az eszmével szemben való állásfoglalás végett néhány fővárosi iparos értekezletet tartott vasárnap Ráth Károly elnöke alatt. Az értekezlet eredménye az, hogy a jelen volt iparosok, a kiállítás létesülését kívánatosnak jelentették ki és szűkebb bizottságot küldtek ki, hogy e felfogásuknak érdekelt körökben propagandát csináljanak.

KÜLFÖLD.

Wekerle Bécsben. Wekerle pénzügyminiszter Steinbach osztrák pénzügyminiszterrel több óráig értekezett. A mostani megbeszélések tárgyát számos közös érdekű ügy képezi, így többek közt a söradó módosítására vonatkozó, szentesítés alá még nem terjesztett törvényjavaslat, továbbá a fémjelzés új szabályozásának kérdése. Még mindig nem tudni, hogy mikor lesznek a német megbízottakkal a szerződési tárgyalások ismét folytathatók, a mi azonban a szerződési tárgyalások jelenlegi állásának kedvezőtlen jelölje egyáltalán nem tekinthető. A magyar kormány megbízottai egy napra Budapestre utaztak.

Az új osztrák parlament. Az új képviselőházat április 11-ére hívják össze. Taaffe gróf Orlauból, legkisebb unokája képviselőjéről, Bécsbe érkezett.

Johnston József Egglerton, az amerikai deli államok generálisa, New-Yorkból jelentik, meghalt.

zásukat helyre pótolják. S e tekintetben alig vehetnek jobb könyvet kezükbe, mint Felméri nevelésánál, a mely nemesak alapos tudományosságánál, hanem előadási modoránál fogva is, méltán leköti az érdeklődő olvasó figyelmét.

Felméri nagyon szerencsés író. Alapos tudós, e mellett kellemes, élvezetes, mulattató előadó. Nem szenved sok tudós kollegájának azon bal itéletében, hogy a tudományhoz csak is a száraz, az elvont, az untató előadás a méltó, hanem a francia iskola ezen aesthetikai szabályát követi, »tout genre est permis excepté l'ennuyeux« vagyis minden írásmódot követhetsz, unalmas kivételével. Jelen könyvről is kiemelték, hogy hangja egészen tárczacikk szerű. Sőt mondhatnók szaloni csevegésnek is, a mennyiben minduntalan a legkiválóbb irodalmi szellemeket szólaltatja meg, úgy, hogy alig van könyvének olyan lapja, a melyen többszörösen elő ne fordulna: »azt mondja ez, azt mondja az.« 182 írónak 222 munkájából vesz idézetet s némelyikből több ízben is, úgy, hogy maga a legtöbbször háttérbe vonul, csak hogy kedvencz, nagy embereinek engedhesse a szót. Sőt annyira megy udvariasságában, hogy világért ellenök nem mondana, legfeljebb egyszer-kétszer Rouseaunak s a min-

leginkább csodálkoztam, a nevelés terén annyira jónévű Herbert Spencernek. Pedig szerintem, kár volt ilyen nagyon udvariaskodnia. A kinek, mint Felmérinek, magának is van mondanivalója, a ki eszmék dolgában nem szűkölködik, sokkal helyesebben teszi, ha a maga nevében beszél, főként akkor, ha gondolatait mint ő, helyesen, szépen, jól ki is tudja fejteni. Én Felméri könyvét azon helyeken olvastam legnagyobb élvezettel, a hol önmaga beszél. Sőt mivel a mit mondott, azt többnyire helyesnek, igaznak, elfogadhatónak találtam, egyáltalán nem törődtem vele, hogy ez vagy amaz előttem tán ismeretlen külföldi nagyság szintén ugyanazt mondja-e, habár egy kissé más szavakkal is. Nekem nem az a fő, hogy ki, haem, hogy mit mond. A hazugság, ha százan megesküsznek is rá, csak hazugság marad, míg az igazság az egész világ ellenében is mindig igazság. A sok idézet Felméri könyvének nem szolgál előnyére, sőt, ha nagyobb részét elhagyná, írásmódja egyöntetűbb, eszemenete világosabb, összefüggőbb, áttekinthetőbb lenne.

A mily szerencsés Felméri írásmódja tekintetében, épen olyan ügyes a tartalom összevalogatásában s a közönség figyelmét legjob-

ban foglalkoztató kérdések előtérbe állításával. Műve ugyan az általános emberi nevelés összes tényezőit felöleli, de kedvetlenséssel időz a nemzeti nevelés, a test-edzés, a tulterhelés, az erkölcsi nevelésnek az értelmivel egyenlő színvonalra emelése s a gyönyörködtetve tanítás kérdéseinél. Mindezek, úgy szólván, korunkat mozgó eszmék s fejtegetések épen azért nagyban felkölti a közönség érdeklődését. Mivel az egész mű tartalmát egy rövid cikk keretében úgy sem ölelhetném fel, azt hiszem helyesen járok el, ha fejtegetéseimmel én is csak ezen kérdések mellett maradok. De különben is bő világosság arad ezekből, a mű egész tartalmára s elég alkalmunk nyílik arra, hogy értékessége felől meggyőződhesünk.

Nagyon helyesen cselekszi Felméri, hogy a nemzeti nevelést oly erősen hangsúlyozza s ez irányban nem éri be az értelem meggyőződéssel, hanem, úgy szólván patheticus előadásával, még az érzelmekre is hatni kíván. Most, mikor még a német trón magasztaláról is ezek az eszmék hangzanak, talán lesz is beszédének fogantatja, hiszen mi, legalább eddigelé, mindig azokon az eszméken kaptunk, a miket német szomszédainktól kölcsönözhattunk. Valahára talán a mi embereink is belátják, hogy ha mint

Kossuth és Görgey utolsó találkozására.

(Válasz Görgey Arthur testvérének.)

Írta: **Hentaller Lajos.**

Görgey Arthur testvére reflektált arra a két levélre, melyet én az »Egyetértés« 1890. november 16-iki számában közöltem. Megjegyzéseit most is, mint már több ízben, az akadémia hivatalos folyóiratában, a Budapesti Szemleében teszi közzé, mely úgy látszik, a Görgeyek Kossuth Lajos ellen való mérgeskedéseinek gyűjtő medencéje.

Ha az akadémia izlésének ez megfelel, — ám legyen; ez által Kossuth Lajos kisebb, Gyulai Pál pedig nagyobb nem lesz. Különben nálamnál senki sem tudja jobban méltányolni azt az ádáz haragot, a melylyel Gyulai Pál ur Kossuth Lajost minden alkalommal támadja. Meg van reá az oka! Nem tudja feledni, hogy a magyar tudományos akadémia már akkor hódoló fölíratot intézett Kossuth Lajoshoz, a mikor ő még mint fiatal kezdő poéta csak alkalmi költeményt írt Kossuth Lajos dicsőítésére. S ha éppen kíváncsi látni azt a hódoló fölíratot, nézze meg a hivatalos Közlöny 1849. június 14-iki számát, abban megtalálhatja e sorokat:

»A magyar tudományos akadémia a magyar álladalom függetlensége fölötti hódoló örömet, a törvényes kormány s az ország kormányzója iránti engedelmességét kinyilatkoztatta. Kelt Pesten, 1849. június 13.«

Pedig hát ezt a hódoló fölíratot nem a debreczeni nép által terrorizálva hozták meg, hanem nyugodtan, meggondolva, két hónappal ápril 14-ike után.

Gyulai Pál urról áttérek Görgey Arthur testvérének közleményére, melyben Kossuth Lajost hívja tetemre s ő vele szeretné beigazolni, hogy »Kossuth Lajosnak volt tudomása Görgey fegyverletételi szándékáról«. Görgey Arthur testvére Kossuth Lajos három levelére hivatkozik, mint tanubizonyásra: az 1849. augusztus 12-én Lugoson kelt s Görgey Arthurhoz intézett levélre, továbbá a Teregováról 1849. augusztus 14-éről Bemhez írt levélre, s a viddini levélre.

Az első levélnek utolsó hat-hét sorát közli. Reánk nézve ez a levél a legfontosabb.

Szükségesnek tartom azt itt egész terjedelmében közölni. A levél így szól:

Görgey Arthur tábornok urnak.

Augusztus 12-én 1849.

Ön tegnapi napon kelt levelében odanyilatkozván, miszerint arra, hogy azt, a mi a nemzet számára megmenthető, megmenthesse, elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy a kormány lépjen le, s ön ruháztassék föl a polgári s katonai legfőbb hatalommal.

Én önnek ezen kívánata, bár igen különös dolog, hogy valaki magamat kandidálja kormányának, mégis teljesítettem; teljesítettem tudniillik annyiban, a mennyiben azt teljesíteni rajtam állhatott — a nélkül természetesen, hogy a nemzet felsőségi jogainak ezáltal legkevésbé is derogálni akarhatnék.

Önmagam iránt tartozom a kötelességgel röviden elmondani az okokat, melyek ezen rendkívüli lépésre indítottak; egyszersmind a nemzet jogainak tiszteletben tartása végett önt azon határookra figyelmeztetni, miket, ha zsarnok lenni nem akar (mit a nemzet semmi esetre sem türne) respektálni tartozik.

Indítatva találtam magamat ön kívánatát teljesíteni, mert:

1. A körülmények oly rendkívül súlyosak, miszerint ha kormányzói fáradozásaimnak sikere nem volt volna, a história előtt azon vádnak lettem volna kitéve, hogy elbizakodottságomnak vagy hatalomvágyamnak a haza javát alárendeltem, s hogy a dolog másképpen üthetett volna ki, ha önnek, midőn kívánta, a hatalmat átadom vala. S talán (mert ellenkezőjét bizonyítani lehetetlen volna) saját lelkiismeretemet is nyomta volna a vád, hogy a megmentésnek valamely lehetőségét elmulasztottam.

2. Tettem azért, mert a mint tudja ön, boldogabb körülmények közt már hónapok előtt tettem önnek azon ajánlatot, hogy helyemet átadni akár mikor kész vagyok; sőt ha elérkezettnek véli az időt erre, kész vagyok ön számára magam pártot csinálni, pedig akkor midőn ezt mondtam, a párt, melyet csinálhaték nagy vala, t. i. az összes nemzet. Én pedig adott szavamat megszoktam tartani szintugy mint a hatalom iránt soha vágyat nem éreztem; — nem akkor sem, midőn markomban koronák sorsa feküdt.

3. Tettem azért, mert én csak addig leheték a kormány élén hasznos hazámnak, míg a nemzetben egységet eszközölni, vagy legalább színét föltartani képes valék. Ez vala mindig igyekeztem és ennek köszönhetém azon nagyszerű eredményeket, mik kormányzatom alatt történtek. Egy idő óta azonban különösen az ön vezérlete alatti seregben, egy neme a politikai korteskedésnek, sőt restaurációs jellemeknek, s bizonyos gunyolása a polgári hatalomnak kezdett kifejlenni — a nemzet ügyének roppant kárára, — melyhez midőn közelebb a pártcsinálási viszketeg magába a képviselőházba is beharapódzott: egységet többé nem eszközölheték, s a szakadást, melyet Ausztria magának nyíltan bevallva oly ügyesen s annyi sikerrel czélul kitűzött, többé meg nem előzhetém. Nekem a szakadást nem legyőzni, hanem eltávolítani volt föladatom, s kitértem önnek utjából, hogy ezen feladathoz hű és emlékezetem minden ambíciótól tisztán maradjon. Kitértem pedig annyival inkább, mert:

4. Önmaga lépett föl azt követelni, az egyetlen hadsereg élén, mely a dolgok gyupontján akkor jelen volt. Önt pedig férfúnak ismerem, ki ha valaminek szükségéről meggyőződve, magában föltesz valamit, azt nem hiában tette föl. Én pedig a 18-ik brumaireket nem igen kedvező eseményeknek tartom a szabadság érdekében.

5. Tettem azért, mert három miniszter ön indítványát támogatván, s egyszersmind resignálván, vagy minisztereket kellett volna neveznem, — mi a jelen körülmények közt lehetetlen volt, — vagy miniszterium nélkül kormányoznom, azaz diktatúrát gyakorolnom, mitől magamat mindig idegennek éreztem, most pedig, midőn minden teendő ugyszólván a hadseregben koncentráldók, a hatalmat katonailag képzett kezekben czélszerűbbnek véltem.

Ezen oknál fogva, s mert magam sikerrel nem kormányozhatva, az országot kormány nélkül nem hagyhatám, átadom önnek a kormányzati hatalmat.

Tudom, hogy a kormányformát változtatni nem volt jogom, de az országgyűlés nem volt együtt: s ezért hiszem, hogy lépésem a kénytelenség által mentve van.

nemzet továbbra is fenn akarunk maradni, iskolai nevelésünk nem érheti be az általános emberi nevelés követelményeivel, hanem ezeket nemzeti elemekkel is ki kell bővítenünk. A nemzeti nevelést nem szabad merőben a társadalomra bízunk, hanem azt már az iskolába is be kell vinnünk, sőt — ha lehet — teljesen meg is szilárdítanunk.

A nemzeti nevelés fogalmát a következő szavakkal fejezi ki Felméri, hogy az »lényegében a fegyverkezés és oktatás oly folyamata, mely az ifjúságot a nemzetértetés, gondolkodás- és cselekvés módjába (éthosz) vezeti be. Mondhatnók röviden ezt az átalakulás oly folyamatnak, mely szerint a nemzeti éthosz az egyének éthoszává válik.«

Tagadhatatlan, hogy végelemzésben a közös érzés, gondolkodás és cselekvésmód alkotja a nemzetet, de hogy ez megeremlődjék, a haza polgárainak bizonyos földterületen kell előbb együtt lakniok s közös történeti múlttal birniok s ugyanazon törvények uralma alatt állaniok. A közös érzés, gondolkodás és cselekvésmód előállítását megkönyviti ugyan, habár erre nem feltétlenül szükséges a nemzeti ségi, vallási és nyelvi egység, de ezek nélkül

akár hány szilárd nemzetet találunk (p. o. Schweiz:) viszont a nemzetiségi, vallási és nyelvi egység nem vezet mindig az egy nemzeté válás szükségességére (p. o. Franciaország és Belgium, Anglia és az Egyesült-Államok.)

Az állandó érzés-, gondolkodás- és cselekvésmódot jellemnek nevezzük. Beszélhetünk hát nemzeti jellemről, a melyet a nemzet egyes tagjaival elsajátítani kívánunk. Ez képezi a nemzeti nevelés feladatát. Mielőtt tehát a nemzeti nevelést megkezdhetnők, okvetlen ismerünk kell a nemzeti jellemet és azokat az eszközöket, a melyekkel ezt növendéinkkel elsajátíthatjuk. Felméri nem marad adós a nemzeti jellem, vagy szerinte a nemzeti génusz, a napjainkban sokat zaklatott, de senki által kellőleg megfontolhatóvá tenni nem bírt nemzeti génusz meghatározásával s azt mondja róla, hogy ezen még a nemzetek műhelyében, Ázsiában formálódott nemzeti génusznak »mindennap nyilvánuló vonásai: a társulékonyosság, nyíltszívűség, őszinteség, emberségesség, nagy-lelkűség, bátorság.«

Ha Felméri jól fogta fel a magyar nemzeti jellemet, szerencséseknek mondhatjuk ma-

gunkat, mert bizonyára ritkítja párját a többi nemzeteké között, mivel benne irmagul sem találunk olyan tulajdonságot, a mely bármi tekintben is kivethető volna. De ha rosszul fogta fel, s ha nemzetünknek volnának oly tulajdonságai, a melyek netalán-tán hátránysak, a melyeknek fejlesztése — akár öntudatosan, akár öntudatlanul — veszedelmessé válhatnék ránk nézve: jó lesz, ha nemzeti hűségünkrol letéve, ezekrol is megemlékezünk. Senki sem tagadhatja, hogy Petőfi Pató Pálja s Jókai Mindenváró Ádámja vérünköl való vérek, a gentry szusz is meg van nemcsak nemességünkben, hanem parasztjainkban is, mert a földes gazda nem adná zsellérhez leányát, valamint amaz nem neveltetné kereskedőnek, iparosnak a fiát. Egy kis eszélyesség szintén ránk férne, s ha eddig hiányzott volna jellemünköl, bele kell ezután nevelnünk, mert a világ új arculatot öltött körülöttünk, s ha Ázsiából hozott jellemünket nem változtatjuk, félő, hogy a második ezredben azt éneklő felölünk Petőfivel valaki: »Élt egy nép a Tisza táján, századokig lomhán, gyáván«. Egy szóval nemzeti jellemünk hiányai előtt nem hunyhantunk szemet, mert ha idejében nem orvosoljuk,

De átadtam önnek a kormányzati hatalmat a nemzet javára s nem kárára, s kötelességem önt emlékeztetni: hogy a felelősség a nemzet irányában fölölvén magát nem képviselheti; a különbség csak az, az én s az ön felelőssége közt, hogy én a formák megtartásáért is felelős valék, ön csak azért, hogy rosszat ne, jót pedig amennyit csak lehet, tegyen a nemzetnek.

Kérem és emlékeztetem önt a nemzet nevében, tartsa tiszteletben a nemzet felségi jogát. Emlékezzék meg, hogy ön nem ura, hanem első szolgálója a nemzetnek; s emlékezzék hogy a hadsereg is nem öné, hanem a nemzeté.

Egyet tehát meg kell említenem. Én árulásnak tartanám, ha minden okszerű lehetőség meg nem kísértetnék a nemzet megmentésére. Árulásnak tartanám, ha ön nem a nemzet, hanem csak a hadsereg részéről, nevében és számára bocsátkoznék alkudozásba. Lehet eset, hogy a hadseregek becsülettel letehessék a fegyvert, ha úgy teszik le, hogy a nemzetnek szolgásgát vásárolnak, sok, néhány, vagy kevés, egyes egyének személyes javának árán.

Ezen nyilatkozattal tartoztam magamnak s a hazának, kívánom azt a hivatalos »Közöny»-be beiktatni.

Kossuth.

És Görgey Arthur testvére e levél után fölveti azt a kérdést, honnan tudhatta Kossuth 1849. augusztus 12-én Lugoson, hogy Görgey Arthur le fogja tenni a fegyvert?

Pedig sokkal jobb logikus, sokkal iskolázottabb fő, semhogy ne tudna reáfelelni, — ha akarna, ha a keze ügyében lábatlankodó felelet után ki akarná a kezét nyújtani.

Hiszen edes dythirambusokban írta meg munkájában az 1849. aug. 11-iki haditanács értekezletét.

Ezen az értekezleten pedig nemcsak szóba jött a fegyverletétel eszméje, de mint Görgey Arthur testvére könyvében írja, a diktátor annyira bolonddá tudta tenni tábornok társait, hogy azok a fegyverletétel fölötti örömben a nyakába borultak s szótlannul ölelkeztek. (Görgey I. 1848—1849-ből III. kötet 573. l.)

Nem volt tehát arra szükség, hogy Kossuth 12-én »formálisan» indítványba hozza a fegyverletétel eszméjét Görgeynek (ki elebb talán rá sem gondolt.) Itt a dátumok beszélnek, uram!

ugy járhatunk velek, mint az erős tölgy a benne termő férgekkel.

Azt sem szabad felednünk, hogy nemzetünk többféle nyelvet beszélő nemzetiségekből áll, a kiket még a vallás sem egyesít velünk, legföllebb a közös mult révén tartoznak hozzánk. Ha ezeknek a jellemre a miénktől különbözik, a mi legalább is valószínű: akkor nagyon fontos kérdés, hogy ezekkel a mi jellemünket vagyis érzés-, gondolkodás- és cselekvésmódunkat mint sajátítottuk el, mert ezek nélkül nincs nemzeti egység s a széthuzó elemek különválása csak idő kérdése. Nekünk pedig oda kell minden módon törekednünk, hogy minden ember legyen ember és magyar, a kité föld szült s hantjával betakar.

Dr. Öreg János.

(Folyt. köv.)

Irodalom és művészet.

Az új zenemű. Tábornok Nándor nemzeti zenemű-kereskedésében Budapesten megjelent Kövér Miklóstól hat eredeti magyar dal énekhangra zongora-kísérettel, Hieronymi Blanka ő nagyságának ajánlva. Ára 3 frt.

Ezt nem lehet elrehabilitálni. Ugyan-ezen elbánás alá esik a teregovai és viddini levél. Az augusztus 11-iki haditanács határozatának híret augusztus 14-ére itt is megkaphatta volna Kossuth, ha arról már 12-én Lugoson nem értesül. Mert hogy Aradon még voltak olyanok, a kik ragaszkodtak a kormányzóhoz — az kétségtelen. Ha Görgey Arthur testvére adatai helyességének szempontjából ezt kétségbe vonná, előtanura Csernovics Péter.

(Folyt. köv.)

A birói és ügyészi szervezet.

Az ügyvédi kamara értekezlete.

A birói és ügyészi szervezetről szóló törvényjavaslat tárgyalásával foglalkozó állandó bizottság szombaton délután 4 órától 1/2-ig tartott ülésében folytatta és fejezte be tanácskozását. Az elnöki széklet ez alkalommal az akadályozva volt Dr. Kola János helyett Szilágyi Károly kamarai alelnök foglalta el.

A 25. §-nál előadó kifogásolja az egyrangúak közötti fokozatos fizetés-különbség fentartását. A szakasz azonban Juhász Ignác, Szilágyi Károly, Dr. Nagy Lajos és Dr. Tüdős János hozzászólása után változatlanul fentartandónak találtatott.

A 26—32. §§-ok tárgyalása alkalmából előadó örömet fejezi ki a felett, hogy az előléptetésre érdemesek eddigi alkalmazásukban az előléptetés dacára is meghagyhatók lesznek, mi által kétségtelenül az első folyamodású bíróságok lényeges javulása lesz elérhető, de nem hallgathatja el abbéli aggodalmát, hogy a javaslat folytán különben is nagy mértékben kifejlődő hierarchikus különbségek, annak folytán, hogy ugyanazon hatáskörrel felruházott bíróságok kebelében ezentúl mindenféle rangfokozatok crealtatnak, még nagyobb mérvet öltenek s attól is tart, hogy az eddigi alkalmazásban való meghagyás melletti előléptetés, a magasabb állás betöltésére képtelen, azonban az előléptetésre szolgálati idejüknél fogva vagy protecióból kiszemelt elemek jutalmazására fog alkalmat szolgáltatni. Juhász, Tüdős és Des Combes nem osztoznak az előadónak a hierarchikus különbségekre vonatkozó aggodalmában s az e szempontból kifogásolt törvényszakaszok intézkedései által elérhető javulást sokkal fontosabbnak tartják, semhogy azok ez aggodalom miatt mellőzhetőek volnának, a felterjesztésben azonban ők is óhajtják ama remény hangsúlyozását, hogy az ily módon való előléptetés csak a valóban érdemeseket fogja érni. A bizottság ez értelemben határozott.

A 33. § a vizsgáló-birói intézményt tárgyalja. Az erre vonatkozó előadói véleményt már ösmertettük az általános tárgyalásról adott tudósításunkban. Szilágyi Károly szerint a jegyzők és albirók csak mint a törvényszéki bíró segédei fognak eljárni a vizsgálatok körül, miért is a vizsgálatok függetlensége nincs veszélyeztetve s ezenfelül a javaslat intézkedése lehetővé teszi a vizsgáló-bírók képzettségét is. Dr. Nagy Lajos szerint a közvetlenség felé hajló bünvádi eljárásban a vizsgálati cselekmények fontossága mindinkább szűkebb térre szorul s azért az előadó által vázolt veszélyek alig következhetnek be. Des Combes gyakorlati okokból alig tartja elkerülhetőnek a jegyzők vizsgálóbírói alkalmazását. A törvényben azonban ő is felsorolandónak tartja ama kisebb fontosságú eseteket, melyekben nemcsak törvényszéki vizsgálóbírók járhatnak el. A szellemi vezetést és szolgálati viszony létesítését

azonban az előadóval együtt ő is kizárandónak tartja s kívánja, hogy minden vizsgáló bíró függetlenül járhasson el saját hatáskörében. Dr. Tüdős és Szilágyi K. is ezen nézetet teszik magokévá, míg Juhász Ignác perhorrescálja az egész törvényszakasz ama következtetését, melylyel a benne felállított nagy elvet, hogy vizsgálóbírák csak kipróbált törvényszéki bírák legyenek alkalmazhatók, elejti. Ott, hol vagyonról, szabadságról és becsületről van szó, nincs kisebb vagy nagyobb fontosságú ügy, mert egyaránt fontos mind s a priori, a vizsgálóbíró kiküldése alkalmával nem bírálható el, hogy melyik ügyben minő fontos vizsgálóbírói teendők válnak szükségessé! A büntető sulypontja a vizsgálólaton van. Szellemi vezetés alatt és szolgálati viszonyban a büntető eme legfontosabb részének gondozására hivatott vizsgáló bíró senkivel szemben nem állhat, s egyebektől eitekintve az ily befolyás megengedése a vizsgálat egységét a legnagyobb confusionnak tenné ki. Mindezeknél fogva az előadó véleményéhez csatlakozik. A kérdés ezután szavazással döntetett el oly értelemben, hogy a bizottság megengedhetőnek tartja ugyan csekélyebb fontosságú ügyekben jegyzők és albiróknak vizsgálóbírói minőségben való alkalmazását, azonban ezen eseteknek taxatív felsorolását kívánja s az ily alkalmazandó vizsgáló bíróknak minden szolgálati viszonytól és szellemi vezetéstől való teljes függetlenségét óhajtja a törvényben kimondatni.

A 34. § továbbá a 35—37 §§. intézkedését az előadó már ösmertetett véleménye ellenében az albirák gyakorlati képzésének emelése szempontjából a bizottság fentartandónak véli.

A 38. § továbbá a 39—45. §§. vita nélkül helyesen találtatott, hasonlóképen a 46—52 §§. melyek az országos öszlétszám megállapítását tartalmazzák azonban előadó, Szilágyi Károly Juhász Ignác Des Combes és Dr. Tüdős felszólalásai után azon megállapodással, hogy az elsőfolyamadási bíróságoknál alkalmazott bírák jövedelmezésének emelése, és pedig a nagyobb központokon és a kisebb igényekkel járó vidéki helyeken elhelyezett bírák fizetése közötti fokozatosság behozatala mellett továbbá a járásbírók területének szélszerűbb beosztása a kisebb forgalmuak megszüntetése s a nagyobb forgalmuak mellett újabbak szervezése javasoltatik a bizottság által.

Az 55. §-hoz azon módosított javasolja a bizottság, hogy a curiahoz tanácsjegyzőkül berendelt bírák és albirák, ezen berendelés után lehetőleg előbbi székhelyükre helyeztessenek vissza. Az 56—67. §§. továbbá a képviselőház igazságügyi bizottsága által a végrehajtókra vonatkozólag felvett 68. §. a bizottság által szintén helyeseltetvén, a törvényjavaslat részletes tárgyalása befejeztetett s előadó megbízott a jelentés elkészítésével. Az állandó bizottság a legközelebb öszszehívandó rendkívüli közgyűlésnek javasolni fogja, hogy megállapodásai értelmében úgy az igazságügyminiszterhez, mint a képviselőházhoz sürgős felterjesztés intéztessék.

Elnök ezután, az előadó és a bizottsági tagok munkásságát megköszönve, az ülést bezárta.

Ujdonságok.

A gróf Zichy Géza jubileuma.

A színházi előadásokat rendező bizottság tegnap délután Vértesi Arnold elnöklete alatt ülést tartott s véglegesen megállapította a gróf Zichy jubileumi előadások műsorát, melyek következők:

Esti előadás:

1891. márczius 29-én **„Var története.”**
zenei költemény. Irta: gróf Zichy Géza.
Előadja a cs. és kir. 39-ik gyalogezred
zenekara Czapek Péter vezénylete alatt. (Elő-
adatik öt rész, u. m.: I. Hunrajzás. II. A fehér-
asszony. III. A szürke manó. IV. A lantos. V.
Az utolsó várur.)

A szavalati részeket Náday Ferencz
ur, a budapesti nemzeti színház tagja adja elő.
Két év múltán vigjáték 1 felvonásban Al-
massy Tihamértől.

Roxane — Lánczy Ilka asszony, a
budapesti nemzeti színház tagja.

Zene. Cantate, ének- és zenekarra magán-
szólammal, írta gróf Zichy Géza.

- I. Bevezetés.
- II. Bölcsődal (sopran solo.)
- III. Deákok kara.
- IV. Serenad. (tenor soló.)
- V. Népdal és táncz.
- VI. Bucsu. (bassz solo.)
- VII. Hymnusz.

Előadják: a cs. és kir. 39-ik gyalogezred
zenekara; budapesti és debreczeni műkedvelők
és a debreczeni zenede tanítványai alkottott
női kar és a debreczeni dalárda.

Végül: **Dolores** zenei költemény, ének- és
zenekarra magán szólammal, írta gróf Zichy
Géza. Előadják: a cs. és kir. 39-ik gyalogezred
zenekara, budapesti és debreczeni műkedvelők
és a debreczeni zenede tanítványai alkottott
női kar és a debr. dalárda.

A hangverseny egyik számát „maga gróf
Zichy Géza fogja vezényelni.

Kezdete 7 óraker.

Dél-estélyi előadás.

1891. márczius 30-án.

I. rész.

I. Ünnepi költemény. Irta dr. Váradi
Antal, előadja Náday Ferencz ur.

II. Magyar Praeludium. — Zongorára elő-
adja gróf Zichy Géza.

III. a) Romancze Swenden; b) Kuiuwiak
Wienawski; c) Zephír (a virágregékből) gróf
Zichy Héza, hegedűn előadja Hubai Jenő
ur, zongorán kíséri Steiningger J. ur.

IV. a) Nocturne; b) Spanyol cigánydal;
c) Etude (c moll) zong-
rán előadja gróf Zichy
Géza.

II. rész.

V. Serenade gróf Zichy Gézától, előadja
a városi dalgylet.

IV. Magyar ábránd gróf Zichy Gézától,
hegedűn előadja Hubai Jenő ur, zongorán
kíséri gróf Zichy Géza.

VII. Dalok gróf Zichy Gézától a) A zöld
erdőben; b) Isten veled; c) Romancze Gounod
„Mignon”-jából éneklé Nádayné urnő.

VIII. Rákóczi-induló balkézre átírta és
előadja gróf Zichy Géza.

Helyárak: Alsó és közép páholy 10 frt.
Támlásszék I—V. sor 3 frt, VI—X. sor 2 frt.
XI—XIV. sor 1 frt 50 kr. Emeleti zártzék I.
II. sor 1 frt, a többi sor 80 kr. Földszinti álló-
hely 60 kr. Diák és katonajegy 40 kr. Karzat
30 kr. Jegyek előre válthatók Zádor Lajos ur
női divat üzletében; márczius 28., 29. és 30-án
pedig a színházi pénztárnál. Kezdete d. e. 11 ó.

Hegedű-hangverseny Szabady,
a hatvanas évek ünnepeit hegedűművésze és
zeneszerzője, kitől számos népdal van elter-
jedve, aggkora daczára hangverseny körutrá
indul, hogy föllevenítse már-már feledésbe
ment hírnevét. Szabady előbb Gyöngyösön,
Kassán, Beregszászban, M.-Szigeten, és Szat-
máron fog hangversenyezni, aztán a jövő hó
középe táján, mint biztosan értesülünk, Debre-
czenben is el fog jönni.

A Zichy-jubileum rendező bizott-
ságból következők közlésére kértünk fel:
Zichy Géza gróf tiszteletére a Bika-szálloda
disztermében f. év márczius 30-án este 8 óra-
kor társasvacsora rendeztetik; a vac-
sora után táncmulatság lesz. Egy teríték
2 frt. A résztvevők kéretnek családjaik nő-
tagtagjaikkal megjelenni s aláírásaik után az
igénybe veendő terítékek számát bejegyezni.
Aláírási iverk vannak a polgármesteri titkári
hivatalnál, a megyeháznál, a polgári a cassi-
nóban, a jogász-kör helyiségében, Végh Gyula
alkapitanynál, a debreczeni takarékpénztárnál,
az ipar- és kereskedelmi banknál, Szentkirályi
T.-nál, a Bika-szállodában, Fehér Domokosnál.

Színház.

Jászai mint Medea.

Márcz. 23.

Alig mult el a művelvezet és gyönyör laza,
melyet páratlan tragikánk, Thalia homlokosók-
jával felavatott s hivatott papnője, Jászai Mari.
Elektra alakításával okozott; alig halványodtak
el lelki szemek előtt a felejthetetlen klasszikus
képek, melyeket az ó görög világ rege-korának
félhomályából élénk büvölt művészete: már is
oly újabb művelvezetben részesültünk, melylyel
— megvagyunk győződve — müértő, és a mű-
vészetet méltányolni tudó közönségünket el
nem évülő halára kötelezte a kedves művész
Grillparzer Ferencz Medeájának remek ala-
kításával. Alakítása ugy a legnagyobb művé-
szettel kidolgozott részletekben, mint egészé-
ben olyan volt, hogy ezuttal a komoly, pár-
atlan és hivatásának magaslatán álló műkri-
tika szerényen félrevonul s csak az elismerés
és bámulat kifejezésére keres méltó szót. E Medea
alakítást méltatni lehet, de nem bírni. Hogy
jellem plastikus kidomborítása mely és alapos
tanulmányra vall; azt talán felesleges is emli-
teni; de a mely és alapos pszichologiai ismeret,
melylyel Jászai Medeát alakította, bár
melyik pápaszemes német psychologusnak is
becsületére válnék, míg a különböző árnyalatu
szenvedélyek születésének, fokokinti fejlődé-
sének oly természetes és fokozatos növekedé-
sének s a legesekelebb részletek oly gondos
kidomborítása Jászai Mari Sarah Bernhard
mélto vetelytársáva teszik. Játéka megrendíti
lelkünket s önkénytelenül érzeti velünk a
példa erejének hatalmával azt, mit Aristoteles
oktató elmélete a tragédia czéljának s a tragi-
kum hatásának vall: a szánalom fölébresztése
s tragikai megnyugvást. A költő azon perc-
ben állítja élénk Medeát, melyben tíz évi házasa-
g után szakít a multtal: ellöki magától a
varázslónő büvös hatalmát, melyért megvetik,
üldözik, kerülük új hazájában, a hatalom nél-
kül, mint védtelen nő, ki férje erejére akar
támaszkodni, egyedül férje oltalmára számítani
mert erre joga van — hogy új — az új hazá-
ban divó szokásoknak megfelelő — életet
kezdjen. De Jason szive már elfordult tőle Jason
elhidegült azon varázslónő, neje iránt, ki büvé-
szetével, titkos hatalmával megszerezte neki
az arany gyapjat; megutálta nejét, kit czéljaira
felhasznált, kit ő tett bűnössé, ki nem rettent
vissza semmi büntől, nem azért, mert gonosz
volt, hanem azért, mert szerette férjét s érette
kész volt mindenre — hogy férjét czéljainak
elérésében támogassa. Medeát szerelmének fék-
telensége készíti férje érdekében a bűnre s
szenvedélyének féktelensége képezi tragikumát.
S mily bámulatos tökélylyel mutatja be Jászai
Medea e gyarlóságát. Miként csillogtatja meg
e gyengeséget a fenségben, s feledtetve velünk
a rege büvös Medeáját, egy asszonyt állit élénk:
egy nőt, kinek létezésében hiszünk, kit ismerni
véltünk az életből. Művészetének hatalmas ere-
jével rokonszenvenessé teszi ez alakot ugy, hogy
szánjuk még akkor is, mikor kivetközve nőies-
ségéből mint pokolból kiszabadult ördög legioja
rombol, pusztit mindent, mi rettenetes boszu-
ját legesekelebb mértékben
is fölébresztette: szánjuk, mikor
rettenetes ostorával lesujt vért fakasztva min-
denütt, hova ostora lesujt, mert tudjuk, Jászai
művészete által érezzük: hogy az ostort szét-
marmaragolt szívének kiszakított idegeiből fonta.
érezzük, tudjuk, hogy akaratán kívül eső okok
ébresztették föl benne a kétségbeesés születe
furiát; mert hisz ő jó akart lenni; csak azt
kérte, mit jogában állott követelni s miért oly
borzasztó áldozatokat hozott: férje szerelmét,
hogy megszokhassa véle boldogtalan hontalan-
ságot, hogy ne üzze el magától, hogy hiven
követesse őt nyomorba, halálba, avagy engedje
vele, ha kell meghalni. De midőn Jason ciniz-
mussal adja értésére, hogy ő a gyermekekkel
távol a várostól lappangjon, mig — —; ekkor
tördőfés hatja át szívet; derengni kezd előtte
valami, mit eddig homályosan, talán öntudat-
lanul sejtett. Érti az apai átok borzasztó súlyát,
arczát eltakarja.

De midőn később Kreusa elcsábítja gyer-
mekeit; fölébred Medeában a megsértett anya
önérzete, s midőn a második felvonásban Jason

elküldi, hogy zavartalanul éledeghessen Kreu-
sával a mult emlékein: életre ébred a félté-
kenység zöldszemű furiája s Jászai művészete
e szóban: „elküldesz?” s visszatérve remek
arczjátékában egy egyensúlyát vesztő, ingadozó
lélek egész világot tárja élénk, kedélyvilágának
dus kincseivel. Látni véljük: miként dőlnek
romba a morális épületnek egyes oszlopai,
melyek lelkének egyensúlyát föntartják. És
mily remekül küzd le felindulását, de mint
fokozódik egyuttal a keblében kitörni készülő
vihar ereje e szavaknál: „Jason, egy dalt tu-
dok.” Miként festi a művész e négy szóval
a villámot rejtő felhőket, melyek egyelőre
könyhullatással könnyítnek borzasztó terhükön.
De kitör e vihar, mikor megismeri Kreusát s
lerántva magáról a kapott ruházatot, lábai elé
dobja azokat. Szerelme, mely eddig küzdött,
elvesztvén a morális erőt, közeledik ama pont-
hoz, melynél a mélyen sértett női sziv engesz-
telhetetlen gyűlöletévé változik, különösen
hogy sértett szerelméhez a megalázott nő fáj-
dalma s az anyai szent érzelmek lelki össz-
hangja egyes oszlopainak megsértése, lerom-
bolása járul. A harmadik felvonásban még
egyszer felülkerekedik, mint elalvó mécs utolsó
fellobbanása, kétségbeesett szerelme jogait,
gyermekait követelve. S midőn Jason vissza-
utasítja, s gyermekei elidegenitve, szintén el-
utasítják; megtörik lelkének egyensúlya telje-
sen s a romokból vészthozón, féltelmesen emel-
kedik ki a rettentő bosszu furiája, az emberi
vadallat. S mily finom aesthetikai érzékkel
mutatja s érezteti velünk a nagy művész
ama végzetes határvonalat, melyet átlépve
Medeából, a mindenki által üldözött, hűbe
hajszolt nőből, királyleányból s anyából vad-
állat lesz. Minden fordulópontot Jászai művé-
szete tisztán, világosan emel ki, de ragyogó
művészete tetőpontját a negyedik felvonásban
éri el. A szerelem kihalt szívéből: helyét a
rettentő bosszu foglalta el. Gyötört lelkét a
rettenetes bosszu élteti; de tehetetlenségének
keserű tudata porba nyomja. A tehetetlen bos-
szu kínos vergődésében magunk előtt látjuk a
lelanczolt Prometheus kínjait. De miként szakít-
ja, zuzza szét a nyugzó láncokat, mikor
ujra birtokába kerül büvös eszközeit rejtő
szekrénye, miként éled? Ujra a régi, önönma-
gától eldobott Medeának érti magát, egész
lénye föléled s borzadva látjuk a rettentő fön-
séget, mely erejében nyilvánul, lényen előmlik.
E felvonás jelenetei különösen felejthetelenek
lesznek előttünk.

A házat zsufozásig megtöltött közönség
minden felvonás végén elragadtatva hivta
5—6-szor a lámpák elé s lelkesen éljenzett.
Palotay Piroska Kreusa szerepében megállotta
helyét.

s—h.—

Az előadás kezdete pontban 6 és fél óraker.

JÁSZAI MARI urnőnek,

a budapesti nemzeti színház művésznőjének
második vendégjátéka.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1891. márczius hó 24-én,

STUART MÁRIA.

SZEMÉLYEK:

Erzsébet, Angolhon királynője	Konkoly.
Stuart Mária, Skóthon királynője	Jászai M.
Dudley Róbert, Leicester gróf	Csiky L.
Talbot Gy., Schrewsbury gróf	Mátrai J.
Cecil Vilmos, Burleigh báró,	
főkinestárnok	Balassa.
Kent gróf	Ország.
Dawson Vilmos, államtitkár	Szentes.
Paulet Amias lovag, Mária öre	Püspöki.
Mortimer, unokaöcse	Góth.
Aubespine gróf, francia követ	Gulyás.
Okoly, Mortimer barátja	Benedek.
Believre gróf, rendkívüli követ	
Frankhonból	Karacs.

Holnap, szerdán 1891. márczius hó 25-én,
Andorfi Péter jutalmául és bucsuzójául:

Csizmadia mint kísértet.

CSARNOK.

Hollandi emlékek.

Írta s a »Csokonai-kör« márczius 19-iki estélyén felolvasta: **Nagy Zsigmond.**

Szerző 1881. okt. 21-én érkezett, Utrechtbe, Hollandiába. Előre bocsátván uti élményeit s utrechti első benyomásait, így folytatja felolvasását:

A hollandus nyelv egyszeri hallásra egyáltalán nem tesz kedvező benyomást halló érzékünkre, sőt egy hangja, a »g«, határozottan unaestheticus. Nem fog tán megártani, ha e hang illusztrálására kóstolólul egy pár hollandus kifejezést idézek, mint pl.:

Als op de vlegelen der liefde gedragen
Mintegy a szerelem szárnyain repülve vagy
Goein dag Mnyheer Nagy -- Jó napot
Nagy ur stb.

A nyelv megtanulása különben olyan, ki némileg a német nyelvvel is ismerős, nem okoz felettébb nagy nehézséget, úgy hogy én pl. már három hónapi ott létem után meglehetősen pr atoltam (beszélgettem) mindenféle tárgyról s a hetedik hónap forduló napján 1882. május 20-án már vizgát is tettem, hollandi nyelven. Nem akarok philologiai értekezést tartani, de mindamellett nem mulasztatom el annak kijelentését, hogy a hollandus nyelv koránt sem csupán egyik válfaja az oly sokalakban létező pl a t d e n t s c h n a k, hanem egészen önálló és kifejtett nyelv, mely igen jelentékeny irodalommal bír s kivált tudományos irodalma a leggazdagabbak közé tartozik. A hollandus tudósok Európa tudósainak sorában mindenha kiváló helyet foglaltak el, s ha hajdan a rotterdami Erasmus Desideriust minden tudósok királyának tartották, úgy ma is vannak, kik egyik másik szakban mint fejedelmek emelkednek ki, mint pl. a leideni egyetem nagynevű profesora Kuenin, ki kétségtelenül a legnagyobb élő theologusa a jelenkorban; azután Opzoomer, az Európaszerte ismert és elismert utrechti filozóf; és csak a mult évben hunyt el Prof Donders, utrechti egyetemi tanár a legtekintélyesebb szeméze a világnak, hogy e parányi kis ország ily kiváló szakférfiakat tud felmutatni, annak oka a hollandi faj jóra valósságán kívül főleg abban rejlik, hogy Hollandia törekvő fiait minden lehető módon segíti minél magasabb foku képzettség elérésére. Ott nem terhelik túl a tanulókat és tanárokat órákkal; a néptanító sem ad hetenként 16 óránál többet, az egyetemi tanárok meg pláne alig 5-6 órát hetenként. A többi időt fordítják arra, hogy a tudományok haladásával lépést tartsanak. S hogy ezt tehessék, gondoskodva van számukra oly fizetésről, a mely őket minden anyagi gond alól felmenti, s nincsenek arra kényszerítve, hogy a tanítástól ment idejüket a kenyérkereset nyomásgzó munkájával lopják el önmaguktól és hivatásuktól. Nem hiszem, hogy volna ország, a hol annyit olvasnának, mint Hollandiában. Pedig a könyvek ára ott is jó borsós s kivált a tudományos munkák nagyon drágák. Az olvasni szeretésből magyarázható ki a nép műveltségének általában magasabb foka, mint a minővel nálunk találkozunk. A hollandus paraszt a sajt és vaj készíttéstől szabad idejét szívesen tölti tanulságos könyvek olvasásával, milyenekről feles számmal van gondoskodva. És ez már szembetűnő különbség Hollandia és Magyarország között.

Nem lehet ugyan tagadni, hogy nálunk is nagy számmal, sőt igazán szólva felesleges számmal vannak, kik a könyvesinálás mesterségére vetemednek, hanem olvasó közönségünk aztán annál kevesebb.

Bizony nem ártana, ha nálunk az íróknak egy jó nagy százalékját az olvasók közé lehetne degradálni.

A hollandusoknak tulajdonképeni költői irodalma nem oly nagy, hogy versenyre kelhetne pl. akár a nyugati többi kulturné-

pek költészetével, akár a mienkkel, de mégis elég kiváló férfiak voltak és vannak, a kik erejüktől telhetőleg igyekeztek nemzetüknek irodalmát gyarapítani, európai színvonalra emelni. Így a régiek egyik legkiválóbb alakja: Vandel, kit ők büszkén hollandus Schakspereinek neveznek, noha e név öt színműveinek inkább száma, mint dramaturgiai becsére nézve illeti meg. Azután Da Costa, egy kikeresztelkedett portugál zsidó, ki mély tüzi lelkesedésével főleg a zsidók egyenjogúsítása s azoknak emberi jogaiért küzdött, s e czéllból főleg az ó testamentom költői tartalma által inspiráltatta magát. Azután Vader Cats, kinek népszerű költeményei a mult század végén és ennek elején egyetlen hollandus ház asztaláról sem hiányoztak s abban a nagy kiüntetésben részesültek, hogy közel félszázadig a biblia mellett foglaltak helyet. Igen kegyelt költőjük még Tollens, ki a »Wiens Neerlandsch bloed vor daders vloext« kezdetű nemzeti himnusznak is szerzője. — A most élő költők közül kedveltek még Ten Kate, kinek »De schepping« (A teremtés) című eposza kiváló költői becsesél bír; a Kügenholtz testvérek. De mindenkéül fejlebb áll nemzete szeretetében Hildebrand, vagy saját nevén Nicolas Beets, az utrechti egyetemen nyugalmazott tanára, a hollandusok »Arany János«-a, a tiszta nemzeti stylus atyja s legkiválóbb művelője. Ő 1839-ben, 25 éves korában bocsátott közre egy kötet prózai dolgozatot »Camera Obscura« czímen, mely mint a fotograf sötét kamarája, híven rajzolta le az életnek apróbb eseményeit. E kötet nevét a legnépszerűbb nevek egyikévé tette hazájában, pár hó alatt második kiadást kellett belőle rendezni, melyet aztán gyorsan követtek a többiek s ma már 15 kiadásban forog közkészen. Az 1884-ik év szeptember havának 13-ikán, midőn az ősz költő és tudós 70-ik születés napját ünneplé s a hollandi törvények értelmében teljes fizetése meghagyásával le kellett lépnie a tanári kathedráról egész bucsujárások indultak Utrecht ódon falai közé, hogy kifejezzék szeretetüket, ragaszkodásukat az ősz mester iránt s átadják neki azt a csekélyiséget, melylyel a nemzet legkedveltebb fiának utolsó éveit az anyagi gondoktól mentesíteni akarja, s a mely állott két tonna aranyból vagyis kétszázezer forintból.

Ime egy kiváló vonás a hollandus nép jelleméből. Így becsüli az meg nagy embereit, így lelkesedik a magasztos eszmékért, s ily készséggel hoz áldozatot mindenhol, a hol a haza, az egyház, vagy a társadalom érdeke egy kívánja.

Nincsen ország, a melynek lakossága akkora önkényes adót vetne önmagára, mint a hollandusok. Mennyi közintézet, mennyi emberbaráti intézmény van ott, mely csupán a közönység filléréiből él és mégis gazdagon tartja fenn magát. Ott a keresztyéni munkás szeretet esodás dolgokat művelt.

Ott nincs koldus az utcán, nem ül ki a piacra a nyomor, nem állják utadat szurtos kéregető gyerekek. A valódi nyomor sujtotta szerencsétlenekről gondoskodik a társadalom kegyelete, a naplopók és álkoldusok elriasztására pedig ott van a szigorú kényszer dologház. Magában Utrecht városában annyi a jótékony intézet, hogy nem találunk sokszor elegendő elaggott és munkaképtelen embert s úgy kérnek kölcsön más városoktól. Utrecht egyik legnevezetesebb alapítványa az u. n. »Stevensfundatie«, mely nevét Stevens utrechti, volt közigyűzőtől nyerte, a ki 2 milliónyi vagyonát munkás menhelyek építésére hagyta, melyben minden munkás, a ki betegség, vagy más rajta kívül eső okból munkát nem kaphat, teljes felépüléséig, vagy míg az előjáróság számára tisztességes munkát nem talál, teljesen ingyen nyer lakást, táplálékot, s ha beteg, gondos apo-

lást, sőt még anyagi segítséget is. Ez a »Stevensfundatie«, egész kis külön városrészt képez Utrechtben s házai és környéke ragyognak a tisztaságtól.

Nem kevésbé nemesen gondoskodnak a szegény elzüllött gyermekekről is, kiket a mi társadalmunk kiköbeléből s a bün ragadó örvényébe taszít. — Minden nagyobb városban vannak u. n. »haveloze schvolor« — névtelenek, vagy a mint mi mondanók: hajléktalanok iskolái. Ezeknek tanítói felszedik az utcán ténfergő gyermekeket, beviszik őket az iskolába, ott példátlan türelemmel és önfeláldozással oktatják, nevelik őket, fogékony szívükbe a vallás vigasztaló elveit csepegtetik, meleg étellel és ruházattal ellátják őket s este szüleikhez visszaszármaztatják. Szóval mindent megtesznek, hogy az urnak nyájából csak egy báránka is el ne vesszen.

Ezeknek előrebocsátása után mintegy önkénytelenül ez a kérdés merül föl előttünk: milyen a hollandus a magánéletben? mik főbb és jellemzőbb szokásaik? milyen családi tüzelyökök?

A hollandust bizonyos fokig zárkóztatnak lehet mondani, noha korántsem oly rideg, mint a minőknek az angolokat állítják azok, kik őket jól ismerik. Tény azonban, hogy a clóbb-rendszer Hollandiában is meg van honosítva, s mind jó, mind rossz tulajdonaival egyetemben. Mindenki tagja valamely clóbbnek és rendszerint ott tölti el szórakozásra szánt szabad idejét s viszont, csak annak a clóbbnek tagjai jelenhetnek meg abban a helyiségben. Ennek a rendszernek meg van ugyan az a jó oldala, hogy az ember nem kénytelen idejét oly emberek társaságában tölteni, kiket messziről szeretne kerülni, hanem csupa egyenrangú és gondolkozásu meghitt barátok körében időz, de viszont ugyanennek káros következménye az, hogy nagyon is elkülöníti az embereket egymástól; a baráti clóbbök lassanként megannni apró kasztá esontosodnak s bizonyos szellemi kevelység és önhittség veteményes kertjévé lesznek és utjában állanak az egészséges és egyszerű közszellem fejlődésének. Ez a clóbb-rendszer teszi felette nehezzé, hogy az idegen az ők társadalmi viszonyaikkal megismerkedjék.

Szinte lehetetlen a hollandus társas körökbe bejutni, s az előttem ott járt honfittársak kivétel nélkül arról panaszkodnak, hogy a társaság hiánya s a magány unalmi szinte elviselhetetlenné és kellemetlenné teszik a hollandiai tartózkodást.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Az üveg maratásról. Az üveget teljesen be kell földni viaszkkal vagy paraffinnal és a kívánt alakot tüvel vagy vésővel a fedőrétegre vájni úgy, hogy vonalainak mentén az üveg felülete szabad legyen. Ezután elkészítjük a hydrofluorsav-oldatot, melyet guttapercha vagy ólom-edényben őrzünk. A tömény fluor-savat 8-10 rész vízzel hígítjuk. Az edényt vagy belemártjuk a folyadékba, vagy esettel kenjük rá a megfelelő helyeken. Négy vagy öt percnyi kezelés megadja a kívánt eredményt. Ezután az edényt vízben megmossuk, megszáritjuk és a viaszkréteget beolvasztjuk. A kezelő munkásnak nagy elővigyázattal kell eljárni, mert a fluor-hydrogén belélegezve veszedelmes méreg és azonfelül szerfelett fájdalmas égési sebeket is okozhat.

A biharmegyei takarékpénztár vasárnapi közgyűlése rendkívül meglepetéseket hozott a részvényeseknek. Móricz Pál, Mandel és mások bukásai miatt 36.000 frtnál többet kellett leírni. Az igazgatóság választása után Döry báró elnök, valamint Dobozy és Adler igazgatók lemondtak állásukról, mert az új igazgatóságba nem az igazgatóság jelöltjeit választották meg, a mi nagy izgatottságot szült a részvényesek között.

mindenütt
a melylyel
gezni kell
mánybizos
utja alkalm
földmivelés
sében mint
ki, hogy ne
pok összet
szetes és n
dig ugyanil
pregnalva
szint vas, r
helyütt ped
szándékozni
sítésére.
állomás fön
telett nézet
tan károsak
használt kö
mánybiztos
és az ügyr
A felszavart
melyen beh
szalagréssz
mimás köte
hermetikus
és teljesen
tet lehet all
féle dugók
nal meleg at
dese után i

Buda

23-án. Bu
máj.—jun. 8
7.96 áru. —
pénz. 6.33
áru, öszre
aug.—szept

A sert

a) Hizot
Óreg nehéz (47,—48,—, sulyban) —, kilgron felüli ronkint 251—könyü (párol 51.— 11, Ma kilgron felüli 220—210 kilgronként 220—Szerbiai: 9.1 49.—50.—ban) 49.—50—jó sulyban) napján volt üzletirányzata sertes —, felhajtatót —

Felölös
Kiadók
Dr. B.

Le

Tiszt
séget, ho
folytán üz
gyok eg
következte
mozva le
kezdve

be
árusítom

A szőlőoltás mindenféle folyik, de nem mindenütt azzal a gondnal és szakértelemmel, amelylyel ezt a fontos szőlőmivelési munkát végezni kellene. Miklós Gyula borászati kormánybiztos a magánszőlőtelepeken tett szemleutja alkalmával szerzett tapasztalatairól a földmivelési miniszterhez felterjesztett jelentésében mint sajnós tapasztalatot, főképp azt emeli ki, hogy némely helyen az ojtási metszett lapok összetartására marhabélszalagokat természetes és nedves állapotban, más helyeken pedig ugyanilyen szalagokat rézgálicz oldattal impregnálva alkalmaznak. A kötéseket pedig részint vas, részint rézsodronnyal végzik, más helyütt pedig kátránnyal impregnált zsinetet szándékoznak használni az ojtványok megerősítésére. — A felsorolt eljárások a vegyisérleti állomás főnökeinek tudományos alapokra fektetett nézete szerint az ojtványokra határozottan károsak s mellőzendők s ezért az eddig használt kötőanyagok helyett a borászati kormánybiztos a közönséges, de jól kimosott tüllt és az ugynevezett hólyagpapirost ajánlja. — A felsavart nedves tüllszalag vegét elegendő mélyen behasítjuk és az így keletkezett két szalagrészszel csináljuk a kötést; ez által bármilyen más kötélek feleslegessé válik. — A tüll fölé hermetikusan elzárás czéljából szalagokra vágott és teljesen megnedvesített növényi pergamentet lehet alkalmazni s erre mindjárt az Allies-féle dugókötést tesszük, az ojtványokat azonban meleg ágyba, esetleg a fagyos föld felengedése után iskolába kiültetjük.

Budapesti gabonatözsde. Márczius 23-án. Buza tavaszra 8'45 pénz, 8'47 áru, máj.—jun. 8'27 pénz, 8'29 áru, őszre 7'95 pénz 7'96 áru. — Tengeri (új) 1891. máj.—jun. 6'32 pénz, 6'33 áru. Zab tavaszra 7'02 pénz, 7'04 áru, őszre 6'11 pénz, 6'25 áru. Káposztarepeze aug.—sept. 14'75 pénz, 14'85 áru.

Kőhányal sertésüzlet.

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése. márczius 21
a) Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Óreg nehéz (páronként 300—400 klgon felüli súlyban) 47.—48.—. Óreg közep (páronként 300—400 klgon súlyban) —. — 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli súlyban) 49.—50.—. 4. Fialat közep (páronként 251—320 klgon, súlyban) 48.—48,1/2. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmig terjedő súlyban) 49.—51.—. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 klgon felüli súlyban) —. —. —. 7. Közép (páronként 220—210 klgon, súlyban) 49.—50.—. 8. Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő súlyban) 48.—50.—. III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 260 klgon felüli súlyban) 49.—50.—. 10. Közép (páronként 220—260 klgon, súlyban) 49.—50.—. 11. Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő súlyban) 48 50—49.50. Sertés létszám: márcz. 20. napján volt készlet 104.745 darab. A hízott sertés üzletirányzata: Könnyű áru keresett. Hízalni való sertés —. —. —. malacz (4—11 hónapos korban felhajtott —.)

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő.
Dr. Bakonyi Samu, főmunkatárs.

Nyílttér.**Leszállított árak.**

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a házban folyó építkezések folytán üzlethelyiségemből kénytelen vagyok **egy időre** kiköltözni s ennek következtében az üzletemben főlhalmozva lévő árukat márczius 1-sejétől kezdve

beszerzési árak mellett

árusítom el.

Tisztelettel
BENYÁTS EMIL.

Gyenes Lajos

NŐI DIVAT RAKTÁRA

Debreczen, főtér városház épület.

Nagy választékban találhatók raktáromon:

Női ruhaszövetek és diszítések,

MOSO TOILEK és SATINOK,

NAPERNYŐK,

fehér, színes himző- és kötő-pamutok,

CSIPKE FÜGGÖNYÖK.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Női ruhák elkészíttetését, saját szövetemből mérték után elvállalok.

Arlejtési hirdetmény.

A debreczeni izraelita hitközség és a debreczeni aut. orthodox izraelita hitközség a debreczen szab. kir. város területén kimérés alá adott kóser hus után kilogrammonként, valamint a levágot szarvasmarha, szurómarha, borju, juh, bárány és baromfi után darabonként fizetendő vágatási díjak és összes gabella illetékeket 1891. ápril 15-től 1892. ápril 15-ig terjedő egy évre leendő haszonbérletére ezen-

nel nyilvános árlejtést hirdet, mely 1891. ápril hó 5-én d. u. 3 órakor a debreczeni izr. hitközség szent-anna utcai üléstermében fog megtartatni.

Kikiáltási ár 10,000 forint.

Arlejtési szándékozók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át mint bánatpénzt alulírt bizottsági elnök kezéhez letenni.

Az árlejtés megkezdéséig az ajánlott összegnek számokkal és betűkben kiírt megelőzővel ellátott írásbeli ajánlatok szintén elfogadhatnak, melyek ugyancsak alulírt bizottsági elnökhöz intézendők, hová a kikiáltási ár 10%-a mint bánatpénz külön borítékban szintén beküldendő. Az ajánlatban világosan kijelentendő, hogy az ajánlattevő az összes részletes feltételeket, melyek úgy a két hitközség irodáiban, mint alulírottán megtekinthetők, jól ismeri s magát azoknak aláveti. Ugyanezen kijelentés a szóbeli árlejtésen résztvevőktől is megkívántatik s az árlejtési jegyzőkönyvbe az árlejtés megkezdése előtt a résztvevők aláírásával beiktatottatik.

Kelt a debreczeni izr. hitközség és a debreczeni aut. orthodox izr. hitközség gabella jövedékének bérbeadásával megbízott közös bizottság 1891 márczius 22-én tartott üléséből.

Feischl Károly,
bizottsági elnök.

WALLA JÓZSEF

Czementáru-gyára
építési anyagok raktára

Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

<p>Vállalkozik: Granitterazzo, Betonirozások, Csatornázások, Szőlőkutak, Czementlapok és Mozaik lapokkál kövezésel elkészítésére stb.</p>	<p>Raktárt tart: Keramit lapok, Kellheimi lapok, Mettlachi lapok, Terracotta-árak, Kőfedélpép, Tűzálló téglák, Kémény rakvá- nyokból stb.</p>
--	--

Gyári raktára a gartenau Portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.

STEINZEUGROHREN

Gyári raktára a gartenau Portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.

KILLER EDE

butoraktára Debreczenben, főpiacz.

Ajánlja a legnagyobb választékkal berendezett

BUTOR RAKTÁRÁT

legújabb rajzokkal, szövetmintákkal, s nagyobb megrendeléseknél 150 centiméteres mintákkal is készséggel szolgálók.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Teljes tisztelettel

Killer Ede.

Budapestre rándulók-

nak különös figyelmébe ajánljuk **Dr. Keresztély Sándor** amerikai fogorvosi műtermét, hol egyes fogak és fogorvok, valamint fogtömések csodaszépen pontossággal eszközöltetnek. Szegények gyógykezelése igen mérsékelt. A műterem:

Károly-körút 3. szám alatt van.

Verseny-tárgyalási hirdetmény.

A debreczeni ipar- és kereskedelmi bank részéről a Debreczenben építendő bérház összes építési munkálatainak biztosítása végett, ezenel zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik. — Ajánlatok csak az összes munkálatokra tehetők, mely föld és kőmives, kőfaragó, acs, cserép és palafedő, badogos, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, redőny, amerikai tölgyfapadió, kőpadolási, aszfalt, szoba festő, szobrasz, kárpitos munkákból, monier szerkezetű folyosó, sima és vasszerkezetek, kályhák és villanyjelzők elő állításából állanak, melyek 226.188 frt 74 kr. összegben vannak előirányozva.

Az előmérési és költségvetési űrlap ajánlattevőknek rendelkezésére bocsájtatik, s kötelesek abban a % leengedést betűkkel és számokkal kitüntetve ajánlat kísérletében kellőleg lepecsételve s felszerelve 1891. évi április hó 2-án délután 5 óráig a bank igazgatóságához benyújtani.

Később érkezett vagy távirati úton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok a bank igazgatósága által ugyan e napon délután 5 és 1/2 órakor fognak felbontatni.

Vállalkozók ajánlataikban kifejezni tartoznak, hogy az építési feltételeket elfogadják, és azoknak összes határozmányait magukra nézve feltétlenül kötelezőknek elismerik. **Banatpénzül az ajánlati összeg 5%-a köttetik ki**, mely összeg készpénzben vagy a kormány és hatósági szabály által óvadékképes értékpapírokban a bank pénztáránál teendő le s a letettelt igazoló elismervény az ajánlathoz csatolandó.

Ezen óvadék 8 nappal az ajánlati tárgyalás után azon pályázóknak, kik a munka kivételével meg nem bizatnának, vissza térítetik. — Csakis kellő szakképzettséggel bíró ajánlattevők pályázhatnak, s fentartja magának a bank igazgatósága a jogot, hogy tekintet nélkül a benyújtott ajánlatokra az építkezést, tetszése szerint — esetleg egy újabb verseny-tárgyalás útján bárkinek kiadhassa. —

Az építési feltételek és tervek az ipar és kereskedelmi bank üzlet helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ugyanott fognak vállalkozni szándékozóknak az előmeret és költségvetési űrlapok is személyes jelentkezésre kiadatni.

Debreczen 1891. márczius 13-án tartott üléséből:

Az igazgatóság.

Hirdetés.

A tavaszi idényre nagy mennyiségben vásárolt

NŐI RUHASZÖVETEK

hozzávaló legújabb díszek már raktárunkra érkeztek s azokat ujonnan megnagyobbított üzlethelyiségünkben igen jutányos áron árúsítjuk el.

Az idén igen nagy választékban hoztunk **napernyőket**

feltűnő olcsó árakhoz.

Szabó Lajos fiai.

Nyomatott a »Debreczen« nyomda részvénytársaságnál 1891.

SCHLICK-féle

vasöntöde és gépgyár
részvénytársaság
BUDAPESTEN.

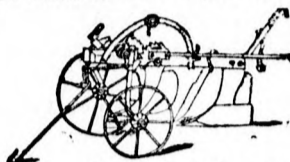
Gyár és irodák:

VI, külső Váci-ut 1696/99.

Városi iroda és raktár:

VI, Podmaniczky-utca 14.

Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetű gőz- és járgány cséplőkészülékeit és számos első díjakkal kitüntetett szabad SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit

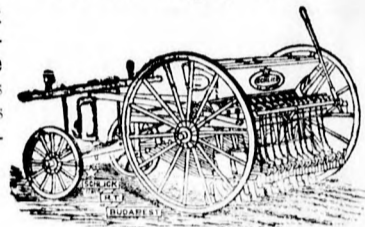

és szabadalm. mélyítő-ekéit, eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle egyvasu ekéit, — talajmivelő eszközzeit, boronáit és rögtörő hengereit, valamint

Schlick-féle szab. „Haladás“ sorbavetőgépeit.

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (BAKER és VIDATS rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morzsolók és darálók, szabad. Jókay-féle »Hungaria« daráló-gépek erőhajtásra, őrlőmalmok és olajmalomberendezések. Eredeti amerikai kéveköto és marok-rako arató-gépek és fűkaszaló-gépek, szállítható mezei vasutak stb.

**Előnyös fizetési feltételek.
Legjutányosabb árak.**

Arjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve.

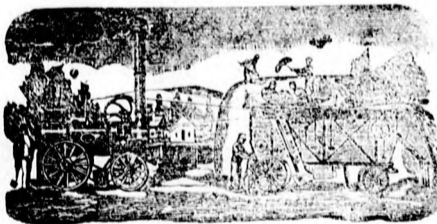
DEBRECZENBEN minta raktár **TRNKA FERENCZ** urnál.

A magy. kir. államvasutak gépgyára

legújabb szerkezetű, a gyakorlatban legjobbaknak bizonyult felülmulhatlan kitűnőségű

fa-, szén- és szalmafütésre berendezett

6-, 8- és 10 lóerejű locomobiljait

nagy tüszekrényvel, szab. szikrafogóval, valamint a hazai viszonyokhoz alkalmazott és számtalan versenyen eddigleg legyőzhetlen maradt.

48, 54 és 60 lab széles vaskeretű gőzcseplőgépeit

szab. meghosszabbított rázóasztallal és sajátos szerkezetű szab. nagy törefarostával, mely rendkívüli előnyöket nyújtó újításokkal immár közel 1000 darab működik az országban a legfinessebb sikerrel; ugyiszintén a locomobil hátsó futókerekén könnyen és kényelmesen alkalmazható, új találmány

Stibor-féle szabadalmazott körfűrészzeit,

melyek egyszerűség és célszerűség tekintetében az eddigi szerkezeteket messze felülmulják. Továbbá a legesekélyebb vonóerőt igénylő, leggyorsabban dolgozó és mégis legbiztosabb kötést végző.

Massey Toronto kéveköto aratógépet,

mely a múlt évi párisi világkiállítás alkalmával Noisielben rendezett nemzetközi versenyen a világ leghíresebb készítményeivel sikra szállva a

„Grand Objet D'Art“

nyerte; az egyetlen kitüntetés mely egy önálló üzemképes és áruba bocsátható kéveköto aratógépet érhet; végül a legkitűnőbb gyártmányu 2, 2 1/2, 3 és 4 lóerejű gőzcseplőgarnitúrait és legszilárdabb szerkezetű járgányos cséplőkészleteit, valamint mindenemű mezőgazdasági gépeit ajánlja kedvező fizetési feltételek mellett

Fehér Miklós

a m. kir. államvasutak gépgyára vezérigénynöke
Budapest, Üllői-ut 25., „Köztelek.“

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.